

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.—lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 5. avgusta 1941-XIX

Cena posamezni številki 0'60

Visoki Komisar med ljudstvom

V nedeljo je Visoki Komisar Eksc. Grazioli spet obiskal nekaj krajev, da se prepriča o željah in potrebah prebivalstva. Navdušeno je bil sprejet na Dobrovi, v Horjulu, Borovnici in v Preserju. V vseh teh krajih se je zbralo staro in mlado, da pozdravi najvišjega predstavnika oblasti v pokrajini ter izrazi svojo hvaležnost Vladarju, Duceju in Eksc. Visokemu Komisarju, ki posveča vso skrb napredku pokrajine in prebivalstva. To veliko skrb so izražali razgovori, ki jih je imel Visoki Komisar na svoji poti s predstavniki občin in s kmeti.

V Horjulu je Eksc. Grazioli v svojem nagovoru naglasil, da hoče Duce za prebivalstvo nove pokrajine: red, pravičnost in enakost za vse, ki delajo in z vsakdanjim trudom pomagajo k napredku gospodarstva. Če bo prebivalstvo vztrajalo v lojalnosti, katero je spet potrdilo, bo imelo od tega velike koristi.

V Borovnici, ki jo je drugič obiskal, je Visoki Komisar pregledal oddelek železniških pionirjev, potem pa se je razgovarjal z zastopniki krajevnih oblasti ter s številnimi občani. Pozdrave so mu izrekli župan Kovačič, župnik Jerina in šolski upravitelj Tavčar, občinski tajnik Pirnat pa mu je izročil spomenico, v kateri so navedene najnujnejše potrebe občine.

Iskretni, topli pozdravi so se ponovili v Preserju, kjer je Visoki Komisar poklonil občini za ceste in druge potrebe 10.000 lir. Hvala! Živio! so vzklikali domačini, ko se je Visoki Komisar poslovil in se odpeljal čez Podpeč in Barje, kjer si je ogledal tudi Plečnikovo novo cerkev, spet v Ljubljano. Na Barju je pregledal obširno barjansko ravnino. Načelnik Mašič je pojasnil, kakšno je sedanje stanje izsuševanja Barja. Visoki Komisar je izjavil, da se bodo dela nadaljevala in dokončala kot zelo nujna.

Lepo nedeljo je Visoki Komisar preživel v ljubljanski okolici. Ljudstvo mu je hvaležno za obisk, posebno hvaležni mu bodo pa reveži v vseh štirih obiskanih občinah, za katere je izročil županom denarne podpore.

Seja pokrajinskega sveta

Člani sveta Ljubljanske pokrajine so sklicani na sejo, ki bo v soboto 9. t. m. v vladni palači ob 9.30.

Goriška na Ljubljanskem velesejmu

Po odredbi Eksc. Gavanija se udeleži letošnjega Ljubljanskega velesejma tudi Goriška pokrajina, ki bo s tem bistveno pripomogla k uspehu Ljubljanskega velesejma. Goriška pokrajina bo na velesejmu zlasti pokazala velike gospodarske uspehe, ki jih je v zadnjih 20 letih dosegla na podlagi sistematičnega in intenzivnega dela. Razstava podjetij Goriške pokrajine pa bo tudi omogočila oživiljenje gospodarskih stikov med Ljubljansko in Goriško pokrajino. Posebno važni za našo pokrajino bodo izdelki velike cementarne Cementi Isonzo di Salona, ki bo mogla kriti potrebe naše pokrajine po cementu. A tudi goriško kmetijstvo, idrijsko čipkarstvo in druge gospodarske panoge bodo mogle mnogo nuditi Ljubljanski pokrajini. Zato udeležbo Goriške pokrajine na Ljubljanskem velesejmu pozdravljamo.

Dr. Anton Urbanc:

Bančni posli po novem italijanskem zakoniku iz leta 1941

Bančni depoziti (Cl. 674—681)

Po čl. 674. banka ne postane lastnica pri njej deponiranega denarja in je dolžna deponentu vrniti denar v isti valuti ob zapadlosti ali na odpoved, pri čemer se upošteva dogovorjeni odpovedni rok ali na dotičnem trgovskem mestu splošno veljavni običaji. Banka izstavi hranilno knjižico (čl. 675. — un libretto di deposito); vpisi v to knjižico nudijo popoln dokaz o odnosu banke do vlagatelja, če so posamezni posli potrjeni po uradniku, ki je v to po zunanjih znakih upravičen, ker je pri bankirju v službi. Vsak drug dogovor je nič! Knjižica se proglasi po čl. 676. kot imetniški papir — ne samo legitimacijski, — položena vsota je plačljiva prinositelju.

Zanimiva je ureditev, ki se tiče upravljanja vrednostnih papirjev po bankirju (čl. 678.). Bankir je dolžan skrbeti za to, da se dvigne obresti in dividenda, mora paziti na zbiranje radi inkasa dobičkov in vrnitve glavnice; v evidenci mora imeti ev. potegnitev vrednostnih papirjev iz prometa in sploh skrbeti v vsakem oziru za pravice deponenta, ki izvirajo iz deponiranih papirjev. Bankir mora tudi skrbeti za plačilo davka na dividendo; če se more izvrševati opcijska pravica na nove delnice, mora o tem obvestiti deponenta, da dá potrebne naloge za izvršitev opcijske pravice. Bankirju pripada odmena po tarifi, ki jo izda oblastvo; če tarifa ni izdana, veljajo običaji, veljavni v dotičnem trgovskem kraju.

Ničen je vsak dogovor, ki bi oprostil bankirja, da pri upravljanju vrednostnih papirjev ne uporablja običajne skrbnosti (l'ordinaria diligenza).

Posebna ureditev je predvidena tudi za varnostno shrambo v trezorjih banke (safe), ki se daje komitentu v najem proti primerni odškodnini (čl. 679—681). Bankir jamči za primernost, za varnost lokalov, za integriteto shrambe, ne pa za škodo, ki bi nastala po glem naključju (il caso fortuito).

Otvoritev bančnega kredita (Cl. 862—885)

Čl. 682. vsebuje definicijo, ki se v vsem ujema z danes splošno veljavno prakso. Po čl. 683. je dolžnik upravičen del kredita zopet vrniti in tako vzpostaviti zopet prvotno stanje, ko je ves denar — tudi že vrnjeni — na prosti dispoziciji dolžnika. Važen se mi zdi čl. 684. (2), ki daje bankirju pravico, da zahteva dopolnitev osebnih in stvarnih garancij, če se izkaže, da pri početku poslovanja dana varnost ni zadostna. Če dolžnik zahtevi ne ugodí, je banka upravičena, da kredit sorazmerno zniža, upoštevajoč vrednost garancije ali da odstopi od pogodbe.

V čl. 685. naletimo na učinkovito zaščito dolžnika. Bankir ne sme pred dogovorjenim rokom kredit odpovedati, razen če je podan utemeljen razlog (giusta causa), na primer nepredvidene dokaj poslabšane gospodarske razmere dolžnika, neplačilo obresti in pod. Odpoved kredita ima za posledico

tako najstodnevni rok. Čl. 686. ban- kir z v zastavo danimi vrednotami ne sme razpolagati, če je izdal ob zastavodaji točen seznam istih, kar se v praksi skoraj vedno dogaja. Vsak drug dogovor mora biti napravljen pismeno!

Bančni lombard (Cl. 681—691)

Lombard je posojilo proti zastavi vrednostnih papirjev in komercialnega blaga. Po čl. 686. ban- kir z v zastavo danimi vrednotami ne sme razpolagati, če je izdal ob zastavodaji točen seznam istih, kar se v praksi skoraj vedno dogaja. Vsak drug dogovor mora biti napravljen pismeno!

Po čl. 687. je bankir dolžan zastavljeno blago zavarovati (požar in vlom), če zahteva to narava, vrednost in način namestitve blaga. Stroške hrambe in seveda tudi zavarovanja trpi komitent. Po čl. 689. sme komitent del zastavljenega blaga ali vrednostnih papirjev dvigniti, če ostanek blaga in papirjev nudi zadostno garancijo za ostali kredit in je bankir dolžan del zastave izročiti na prosto razpolaganje dolžnika. Ta norma je v zaščito komitentov, ki si na ta način morejo poskrbeti drugod cenejši kredit.

Če se ob sklepu pogodbe dana varnost zniža za desetino, sme bankir zahtevati dopolnitev v običajnih rokih z zagrojitvijo, da bo pristopil k realizaciji zastavljenega blaga in vrednostnih papirjev.

Bančni posli na tekočem računu (Cl. 692—697)

Splošni tekoči račun je urejen v poglavju XVI. v čl. 663—673. V našem trgovinskem zakoniku imamo n. pr. samo fragmentarno normo v čl. 291., ki izjemoma dovoljuje pobirati obresti od obresti, če obstoji med strankami tekoči račun, vse drugo je ustvarila vsakdanja bančna praksa. Po tem členu je odpravljena odpoved zahtevati obresti od obresti (anacizem: ana gr. pomeni ponavljanje; tokos gr. obresti). Po čl. 692. more deponent ali dolžnik, kateremu je odprt kredit, razpolagati z dotičnimi zneski na tekočem računu po bančni nakaznici ali čeku ali na kateri koli drugi način. Če je med banko in imetnikom tekočega računa (correntista) več tekočih računov, pa četudi v različni valuti, se pasivni in aktivni saldi medsebojno pobotajo, ko kontokorentno razmerje preneha, če ni drugega dogovora (čl. 693.). Bankir odgovarja po normah naročila mandata (IX. poglavje Codice civile za izvršitev nalogov, sprejetih od imetnika tekočega računa).

Če mora biti nalog izvršen v drugem trgovskem kraju, kjer ni podružnice banke, je le-ta upravičena, da dá nalog drugi banki in izvršitev ali svojemu korespondentu v dotičnem kraju. V tem primeru jamči banka za krivdo v izbiri in v prenosu instrukcij (člen 696.). Važna je norma čl. 697., ki se sklicuje na čl. 672. in ureja potrditev izvlečka tekočega računa. Izvleček, poslan komitentu, se smatra za odobren, četudi izrečno

ni potrjen v dogovorjenem roku ali v običajnem času ali drugače v roku, ki se smatra za primeren. Potrditev seveda ne izključuje izpodbijanja očitnih računskih napak ali opustitev, ki se kasneje pojavijo. Ugovor mora biti vložen v šestih mesecih po prejemu in mora biti bankirju poslan priloženo.

Bančni diskontni posel (Cl. 698—700)

Čl. 698. poda definicijo: diskontni posel je pogodba, po kateri bankir po predhodnem odbitku obresti (diskonta) v naprej izplača komitentu vsoto iz kreditnega razmerja proti tretji osebi, četudi terjatev še ni zapadla proti temu, da komitent izvrši cesijo v korist bankirja.

Po čl. 700. ima bankir, ki je eskontiral blagovne menice, zastavno pravico na blagu vse dotlej, dokler je v posesti papirja, s katerim razpolaga z blagom.

S tem so podane na kratko vse norme novega italijanskega državlanskega zakonika, ki se tičejo važnega sektorja bančnega poslovanja.

Za splošne poslovne pogoje banke, ki so se v poslovnem svetu

tako udomačili, bo ostalo še vedno zadosti polja ureditve, kajti kar zakon izrečno ne odreja, bo dopustno spraviti v splošne zavarovalne pogoje kot posebne pogodbenne točke; končno bo pa tudi kazalo spraviti v poslovne pogoje tudi zakonske točke radi potrebne publicitete, pri čemer bo treba na dotično zakonsko besedilo izrečno opozoriti, kakor je to slično urejeno pri splošnih zavarovalnih pogojih, ki ravnotako vsebujejo v veliki meri poleg pogodbenih norm tudi zakonske norme.

V tej zvezi naj bo še poudarjeno, da normira Knjiga o obligacijah v čl. 387. do 390. še reportni posel (Report- ali Kostgeschäft), ki predstavlja prodajo in zopetni nakup za poznejši dogovorjeni čas, pri čemer bankir plača oz. kasira od komitenta samo razliko na kurzu, če je kurz papirja skočil ali padel. Ta posel pa spada po narodno gospodarski teoriji že med borzne posle in ni izključno bančni posel, četudi se banke s tem poslom tu in tam bavijo. Obravnava tega posla pa ne spada več v okvir tega članka.

Značilno je za novo italijansko zakonodajo, da je normirala posle, ki spadajo v veliki meri po navadi v področje svobodnega dogovora in da so te norme, tika- joče se teh bančnih in borznih poslov, uvrščene v civilni zakonik, ki je bil vedno bolj poprišče navadnih zemljanov, t. j. netrgovcev.

S tem bo odpravljen v kraljevini Italiji vsaj v veliki meri dualizem prava.

Nove naloge tuiskega prometa

Ko je Tujskoprometna zveza v Ljubljani letos v prvih dneh aprila polagala obračun svojega 36. poslovnega leta, je bilo v letnem poročilu naglašeno, da je zaradi vojne prišel domači (notranji) turizem do veljave in da je treba njegovi organizaciji pripisati vse dosežene uspehe. Drugod po svetu so to ugotavljali že lani.

V mirni dobi je bil tujski promet v Italiji absolutno, v Švici pa odstotno na višku. Velike njegove spremembe in nove naloge kaže nazorno poročilo vodje švicarske tujskoprometne statistike dr. A. Kollerja, ki je bilo nedavno objavljeno v glasilu za švicarsko statistiko in narodno gospodarstvo. Podatke je dalo 7400 hotelov in drugih gostinskih obratov, ki imajo skupaj na razpolago 200.000 postelj za tuje. Pregledi nočnih v privatnih hišah sicer še niso popolni, potrjujejo pa popolnoma poročevalčev trditev, da zmanjšanje hotelske frekvence še ne pomeni zmanjšanja tuiskega prometa. Statistika Graubündena za leta 1935—40. izkazuje poleti in pozimi okrog 150 do 200 tisoč nočnin, iz česar sledi, da odpade na goste te vrste najmanj 10 do 15% vsega tuiskega prometa. Kategorija privatnih gostov stalno narašča, frekvenca gostinskih obratov pa je podvržena raznovrstnim spremembam. To dejstvo daje nove pobude in smernice organizaciji tuiskega prometa.

Statistika je tudi ugotovila, da se švicarski tujski promet že sedem let predvsem opira na notranji promet ter da je ves turizem že od začetka vojne v jeseni leta 1939. skoraj popolnoma odvisen od domačih gostov. Leta

1984. je odpadlo na domače goste 8,175.000, na inozemske pa 6,130.000 nočnin, leta 1938. na domače 8,364.000, na tuje 7,607.000, leta 1940. pa na domače 8,198.000 ter na tuje 1,808.000 nočnin. Odstotek inozemskih gostov je znašal leta 1934. — 42,9, v zadnjem letu pred vojno 47,6, lani pa samo še 18,1.

Organizacija tuiskega prometa se mora naglo prilagoditi vsem tem spremembam, pripravljena pa mora biti tudi na nove, ki jih bo prinesla povojna doba.

Iz italijanskega gospodarstva

Maksimalna cena za pivo je bila za Tržaško pokrajino določena takole: domače pivo v čašah po 1/4 litra v točilnici po 1.40 v prvih, po 1.30 v drugih lokalih, pri mizi po 1.50 oz. 1.40 lire. Pivo v steklenicah po 1/2 litra v točilnici po 2.80 oz. 2.60 lire, pri mizah po 3 oz. 2.80 lire.

Stroga kontrola živilskih cen je bila uvedena v Italiji. Kontrolo izvaja fašistična stranka, ki je v ta namen razdelila ves notranji trg Italije v 10 okrajev. Že takoj v prvih dneh je pokazala kontrola dobre rezultate.

Kmetovalcem, ki so pokazali uspehe v žitni bitki, bo izplačala italijanska vlada za 3 in pol milijona lir nagrad. Skupno bo podeljenih 2616 nagrad.

V seznam italijanskih carinskih letališč sta bili vpisani letališči v Foggi in Marsali, prvo za navadna, drugo pa za vodna letala.

Številno svinj je v Italiji naraslo v l. 1930. do 1939. od 3,304.000 na 3,318.000.

Obisk predsednika rimskih obrtnikov

Ljubljano je posetil narodni svetnik g. Pietro Gazzotti, predsednik Fašistične obrtniške zveze v Rimu, da spozna položaj obrtnišva v Ljubljanski pokrajini in da zbere vse potrebne podatke za prospeh obrtnišva. V prisotnosti Eksc. Visokega Komisarja je predsednik g. Gazzotti sprejel v prostorih Visokega komisariata predsedništvo Obrtniške zbornice in zastopnike raznih obrtniških slojev, katerim je obljubil, da bo s pomočjo Eksc. Visokega Komisarja podvzel v Rimu vse korake, da bodo mogli obrtniki dobiti vse potrebne surovine ter uspešno nadaljevati svoje delo, pri katerem kažejo tako visoke sposobnosti. Sprejeti so bili za predsedništvo Obrtniške zbornice predsednik Kavka, člana Igluš in Rebek, tajnik dr. Pretnar in tajnik Zbornice za TI dr. Pless ter predsedniki združenj brivcev, mizarjev in tapetnikov.

Pozneje si je narodni svetnik g. Gazzotti ogledal zbornice za obrt ter trgovino in industrijo, tehnično srednjo šolo, čipkarski zavod in nekaj obrtniških delavnic, ki dokazujejo, da je dober sloves naših obrtnikov v vsakem pogledu upravičen in zaslužen.

Ko pozdravljamo odličnega gosta v Ljubljani, izražamo tudi hvaležnost za pozornost in skrb, ki jo kaže Rim za napredek in težnje našega obrtnišva.

»Službeni list za Ljubljansko pokrajino«

z dne 30. julija (61. kos) je objavil: Naredbi Vis. Komisarja o spremembi predpisov o proizvodnji in prodaji celuloznega lesa ter o uvedbi kontrolne pristojbine za nekatere vrste izvoznega lesa;

z dne 1. avgusta (62. kos) naredbe Vis. Komisarja: Predpise o prometu in gostinskih obratih — Postavitve krajevnih organizacij društev »UJMA« in »UJDA« v likvidacijo (njuno premoženje pripade Glasbeni akademiji v Ljubljani) ter Dovolitev društvu »Società Italiana degli Automi ed Editori«, da sme poslovati v Ljubljanski pokrajini. — Začasne predpise o ureditvi upravne službe v Ljubljanski pokrajini.

Izid natečaja za ljubljanski velesejmski lepak

Velesejmska žirija za najboljšo osnutke velesejmskega plakata je te dni zaključila svoje delo, ki mu je predsedoval šef Tiskovnega urada Visokega Komisariata com. Carlo Tigoli. Skrbno je pregledala 44 osnutkov, katere je poslala 41 tekmovalcev. 13 osnutkov je bilo izločenih, 8 osnutkov med njimi ni bilo izvedenih po predpisih, 5 osnutkov pa je bilo narejenih v več ko štirih barvah. Po ocenitvi ostalih del je bila prva nagrada prisojena soglasno osnutku s podpisom »Il tronco«, ki je bil poslan velesejmskemu uradu 25. julija z motom »naš les«.

Drugo nagrado je dobil osnutek št. 21 »Klasje s trobojnic«, ki je bil poslan velesejmu tudi 25. julija z motom »zrelost«.

Tretjo nagrado je dobil osnutek št. 30 »Klasjek«, ki je bil poslan 25. julija z motom »Zitoc«.

Četrta nagrada je bila prisojena osnutku št. 3 »Sreča«, ki je bil poslan 23. julija z motom »Francesco Robba«.

Žirija je odprla priložene ovoje in ugotovila, da je dobil prvo nagrado Janez Trpin, Ljubljana, Povšetova ulica 48; drugo nagrado Rudolf Gorjup, Vič 71; tretjo nagrado Ivan Strekelj, Rožna dolina, Cesta XV/25; četrto nagrado pa Jože Šenk, Rakovniška cesta 7.

Člani žirije so bili razen com. Tigolija inž. Olivotto, com. Poilucci, dr. Dular in dr. Mesesnel.

Trgovinske zveze Italije z Bolgarijo in Madžarsko

Med Bolgarijo in Italijo so trgovinske zveze v primerjavi s trgovinskimi zvezami med Bolgarijo in Nemčijo sicer skromne, Italija pa je vendarle s svojim 5 do 6 odstotnim deležem pri bolgarski zunanji trgovini na drugem mestu seznama tujih trgovinskih tekmecev.

Bolgarsko-italijansko trgovinsko sodelovanje označujejo naslednje številke: bolgarski uvoz iz Italije je l. 1935. dosegel vrednost 94 milijonov levov, izvoz v Italijo pa 285,3 milijona levov, l. 1938. uvoz 370,2, izvoz 422,4, lani pa uvoz 351,4, izvoz pa 373,2 milijona levov.

Bolgarska statistika navaja pri izvozu iz Italije 140 postavk, pri uvozu v Italijo pa samo 23, kar je razumljivo pri izmenjavah blaga med agrarnimi in industrijskimi državami. Tekstilno blago zavzema 50% vsega italijanskega uvoza v Bolgarijo. Tako je dobila Bolgarija iz Italije l. 1939. volne za 80,9 bombaževine za 56,6, katuna pa za 6,3 milijona levov. Uvoz klobukov in klobučevine iz Italije je predstavljal vrednost 3,4 milijona levov, italijanska kemična industrija pa je izvozila v Bolgarijo za 10,8 milijona levov anilinskih barv, za 12,5 milijona levov modre galice, za 1,2 milijona žveplene kisline, za 5,6 milijona levov sode in za 9,7 milijona strojarskih lužil.

Razmeroma skromen je bil uvoz kovin in kovinskih izdelkov iz Italije: pločevine za 5,6, betonskega železa za 5,9, bakrenih žic za 5,5, bakra za 1,1, surovega železa pa za 1,7 milijona levov. Vrednost iz Italije uvoženih avtomobilov je bila 2,2, traktorjev 2,1, avtomobilskih obročev 3,9, biciklov 2,4, tekstilnih strojev 3,8, motorjev 0,7, raznih drugih strojev pa 2,8 milijona levov, dočim je znašala vrednost iz Italije uvoženih limon in mandarin okrog 13 milij. levov.

Pri bolgarskem izvozu v Italijo je na prvem mestu pšenica. Leta 1939. je bila vrednost v Italijo iz-

vožene pšenice 165 milijonov levov, dočim je šlo v Nemčijo pšenice za 161 milijonov levov. Vrednost v Italijo izvoženega tobaka je bila 88 milijonov levov (v Nemčijo 1589 milijonov), zaklane perutnine 26,8, sončnic 22, olja iz sončnic 11,5, jaje 13, repice 12,7, žive perutnine pa 4,5 milijona levov.

Lani pri uvozu in izvozu ni bilo dosti sprememb in jih najbrž tudi v bodoče ne bo. Največ bi jih utegnilo biti pri tobaku, ker je zdaj tudi Grčija pod gospodarskim vplivom Italije, ki bo prevzela prejšnjo grškega tobaka.

Med Italijo in Madžarsko se trgovinske zveze že nekaj let zboljšujejo. L. 1935. je dosegel italijanski uvoz iz Madžarske vrednost 154,1 milijona lir, izvoz na Madžarsko pa 39,2 milijona lir. Po dveh letih je dosegel italijanski izvoz že vrednost 410,1, uvoz pa 200,5 milijona lir. Madžarski uvoz iz Italije je znašal l. 1938. od vsega madžarskega uvoza 6,3%, lani pa 9,3%, od vsega madžarskega izvoza pa je odpadlo na izvoz v Italijo leta 1939. okrog 15%, lani pa 15,1%, pri čemer je treba upoštevati, da se je ves madžarski izvoz lani zaradi vojnih razmer precej zmanjšal.

V prvih sedmih mesecih l. 1939. je Madžarska izvozila v Italijo 212.019 ton žita (v vsem letu 1938. samo 51.329 ton) in je s tem pokrila skoraj 70% vsega italijanskega žitnega uvoza. Porast italijanskega izvoza na Madžarsko se nazorno vidi pri južnem sadju: l. 1934. je znašal 167.000 metrskih stotov, od januarja do avgusta leta 1939. pa že 170.000 metrskih stotov.

Za lani in letos sicer ni točnih podatkov, gotovo pa je, da trgovinsko sodelovanje obeh držav napreduje, kar dokazuje tudi preurejanje reškega pristanišča in ustanavljanje madžarske paroplovne družbe na Reki.

Uporaba ničemnega

Pod tem naslovom je nedavno izšla nemška brošura, ki vsestransko obravnava vprašanja uporabe odpadkov in ostankov ter ugotavlja, da ni stvari, ki bi bila v resnici zanič. V brošuri je navedeno, da zberejo v Nemčiji vsako leto samo tekstilnih odpadkov in vrednosti okrog 80 milijonov mark, v Švici pa predelajo vsako leto za kakih 40 milijonov kg ali 4000 železniških vagonov raznovrstnih odpadkov (brez kuhinjskih). Vrednost predelanih konserviranih škotel doseže na leto 200.000 švicarskih frankov, tekstilnih odpadkov pa je bilo v Švici v enem letu okrog 7 in pol milijona kg v vrednosti 3,7 milijona švicarskih frankov.

Odpadke in ostanke so v tekstilni industriji dolgo smatrali za nezogibno zlo in za gospodarsko zgubo, po uvedbi umetne volne pa se je tekstilna industrija v dveh funkcijah zvezala z odpadki: postala je liferant novih ter odjemalec in predelovalec starih odpadkov. To se je že prej zgodilo pri papirni industriji, danes pa je gospodarstvo z odpadki in stari materialom uveljavljeno po vsem svetu v vseh industrijskih panogah.

Ze med svetovno vojno 1914.-18. so nekatere države organizirale zbiranje odpadkov in trgovino z njimi. Najprej so ocenili in zvrstili odpadke po vrednosti in uporabljivosti in po tej ocenitvi se je razvila organizacija predelave in tudi kontrola trgovine z odpadki. Koncesionirana je bila n. pr. najprej trgovina z volnenimi cumjami in krpami.

Za predelovanje starega materiala in odpadkov so bili izumlje-

ni raznovrstni stroji in naprave. Zdaj v novi vojni se že po vsem svetu industrijski obrati vseh vrst bavijo s predelavo odpadkov, ki so dobili vso veljavo kot trgovinsko blago.

O moratoriju na Hrvaškem

piše »Südost-Echo«: V zadnjih desetih letih so nekdanji jugoslovanski listi dosti pisali o dobrih in slabih posledicah moratorija za kmete. Pri tem pa ni moglo biti dvoma, da so razni moratoriji pri varčnih ljudeh popolnoma izpodkopali zaupanje v denarne zavode in da na drugi strani tudi kmetje le težko pridejo do privatnih kreditov. Na srednji stan pa so nekdanj pri vseh moratorijih popolnoma pozabili. Ostal je neupošteván, ker gospodarsko ni bil tako važen, kakor so bile banke, in ker politično ni bil tako pomemben kakor kmetje. Srednji stan, ki prej ni našel pravega zaščitnika, dobiva vedno večjo veljavo zdaj v samostojni hrvaški državi in zato ni čudno, da je vedno glasnejša zahteva po razdolžitvi srednjega stanu.

Zagrebski list »Hrvatsko gospodarstvo« pa odločno zavrača predlog šestmesečnega moratorija, ki so ga stavili zastopniki srednjega stanu, češ da bi bila s tem onemogočena normalna gospodarska delavnost. List meni, da moratorij ni potreben, ker je na Hrvaškem dovolj denarja v prometu. Pri zamjenjavi denarja se je izkazalo, da je imelo prebivalstvo samo v tisočkah nad 4 milijarde dinarjev. Arizacija gospodarstva naglo napreduje in bodo za nova podjetja

potrebni veliki kapitali in še večji krediti, ki pa jih ne bi bilo mogoče dobiti zaradi novega moratorija, čigar slabe posledice bi se takoj pokazale na notranjem in zunanjem trgu.

Doma in po svetu

Po kontroliranih italijanskih podatkih so imeli Angleži pri napadih italijanskih letal na angleške ladje v dneih od 23. do 25. julija naslednje izgube: Potopljenih je bilo 6 trg. ladij po 10 in 15 tisoč ton, med njimi tudi ena petrolejska ladja, dve vojni ladji in en rušilec. Poškodovane so bile 33.500 tonska vojna ladja »Nelson«, matična ladja »Arc Royal«, 9300 tonska križarka »Manchester«, 9000 tonska križarka tipa »Birmingham« in rušilec »H6«. Na vseh teh ladjah je bilo mnogo vojakov ubitih in ranjenih. Poleg tega je bilo uničenih 27 angleških letal, od teh 8 na matični ladji. Pri napadih je sodelovalo 417 italijanskih vojnih letal.

Italijanski ekspedicijski kor je prišel na vzhodno bojišče. Na vsej dolgi poti skozi razne države je bil povsod pristrčno pozdravljan od prebivalstva.

O bojih na vzhodni fronti poroča nemško poročilo z dne 2. avgusta: V Ukrajini so nemške čete vdrlle globoko v sovražnikovo zaledje. Sovražnik se umika. 250 km južno od Kijeva je v teku velika uničevalna bitka. Vzhodno od Smolenska obkoljene sovjetske divizije so se bolj stisnjene. Vojaške naprave v Moskvi ter železniška križišča so bila znova bombardirana.

Poročilo z dne 4. avgusta pa pravi: Med uničevanjem sovražnikovih sil zahodno od Pejpuškega jezera je bilo ujetih okoli 10.000 mož ter veliko vojnega materiala, med njim številna oklopna vozila in topovi. Na drugih delih vzhodnega bojišča se razvijajo boji zmagovito. Moskva je bila znova uspešno bombardirana.

Sin maršala Keitela je padel na vzhodnem bojišču, kakor poroča DNB.

Reška in Zadrska pokrajina nista več vojno ozemlje, kakor je odredil Duce.

Po Ducejevi odredbi se bo otvorilo v letu 1941/42 v Trstu 6 novih osnovnih šol, v Gorici 6, v Pulju 18 in na Reki 2.

60letnico ustanovitve neodvisne švicarske države so praznovali 1. avgusta v vsej Švici z velikimi slovesnostmi.

Zunanji minister v poljski londonski vladi Zaleski je odstopil, ker se ne strinja s sporazumom, ki je bil sklenjen med poljsko in sovjetsko vlado.

Angleška delavska stranka je na svojem kongresu sprejela resolucijo, v kateri sicer pozdravlja sodelovanje s Sovjetsko unijo, odklanja pa sodelovanje s komunistično stranko.

Gospodarske vesti

Za dvig gospodarstva v Ljubljanski in dalmatinski pokrajini se bo ustanovil z začetno glavnico 1 milijona lir Zavod za gospodarski razvoj novih vzhodnih pokrajin (AGIT).

Mestna občina ljubljanska je razpisala v skrajšanem roku licitacijo za prevzem stavbenih del za novi Dom onemoglih na Bokalcu.

Škodovi zavodi, ki so sedaj del bloka »Reichswerke A. G. für Waff. fen- und Maschinenbau Hermann Göring«, so imeli lani 16 (predlani 60) milijonov Kč čistega dobička ter bodo izplačali na delnico 72 Kč dividende, čeprav se je glavnica podjetja zvišala od 220 na 687 milijonov Kč. Proizvodnja zavodov je dosegla lani rekordno višino in so se delavske mezdje zvišale od 782 na 1100 milijonov Kč.

I. G. Farbenindustrie v Frankfurtu na Meini je stopila v ozko interesno skupnost s francoskim kemičnim koncernom Kuhlman v Parizu ter bo prevzela 50% glavnice francoskega podjetja. Ta znaša sedaj 520 milijonov frankov. Zaradi nemške udeležbe bo moglo fr. podjetje v znatno večji meri izkoristiti svojo kapaciteto.

Odkupna cena za pšenico je določena v Srbiji na 350 din za pšenico, ki ima 78 kg hektolitrske teže.

Bat'a, jugoslovenske tvornice gume in obutve d. d. v Borovom so spremenile ime v Bat'a, hrvatske tvornice gume in obutve. Zagrebška tekstilna tvrdka »Angleški magacin« se imenuje sedaj »Narodni magacin«. Tvrdka »Jugoškoda« v Zagrebu se je preimenovala v »Škoda«.

Hrvatska bo mogla izvoziti letos 150.000 hl vina. Pri ceni 12 do 15 din za liter vina, bi dobila Hrvat-

ska za to vino okoli 180 milijonov din.

Dohodki romunskih železnic so zaradi zvišanja tarif narasli za 2300 milijonov levov. Od tega zvišanja odpade 400 milijonov levov na osebni promet, 1900 milijonov levov pa na tovarni.

Romunska del. družba »Prahova« v Bukarešti, pri kateri je v glavnem udeležen italijanski kapital, je proizvedla lani 272.000 t surovega olja in 297.374 kg tekočih plinov. Družba je izvozila 318.302 toni nafte. Čisti dobiček družbe je znašal 26,6 milijona levov.

Na Irskem se zaloge žita in moke silno manjšajo ter je zato irska vlada prepovedala vsako krmljenje živine z žitom. Pomanjkanje je nastalo predvsem zaradi ustavljenega dovoza iz Južne Amerike. Združene države namreč zavlačujejo dovoz žita, da bi Irsko tem lažje pridobile za vstop v vojno na strani Anglije.

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje tvrdke:

Ljubljanska podružnica goriške tvrdke »Ditta Giovanni Bramo«, trgovina z lesom, drvmi za gorivo, premogom in ogljem na veliko. Imetnik: Cav. Giuseppe Bramo, trgovec v Gorici, prokurist rag. Vittorio Bramo, trgovec v Ljubljani.

»Magra«, Sl. Schöberl, tehnični gradbeni karton, Ljubljana. Obratni predmet: Izdelovanje in prodaja raznih lesenih predmetov. Imetnik: Schöberl Slavka, trgovka v Ljubljani.

»Sekoteks« M. Sečko & Co., Ljubljana. Obratni predmet: izdelovanje in trgovanje s pleteninami (trikotazo). Javna trgovska družba. Družbeniki: Sečko Matija in Šlibar Ivanka, pletiljka, oba v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

Vpisale so se te izpremembe:

Johannes Somnitz, Ljubljana. Izbrise se zaradi smrti lastnica Somnitz Klara, vpiše pa se novi lastnik Somnitz Ernest, urar in optik v Ljubljani.

Ljubljanska kartonažna tovarna in papirna industrija I. Bonač, sin. Besedilo firme odslej: Papirna in kartonažna industrija I. Bonač sin. Ljubljana. Besedilo firme tudi v italijansčini in nemščini.

Trboveljska premogokopna družba v Ljubljani. Z odločbo Vis. komisarija se postavlja vse poslovne TPD pod sekvester in je bil imenovan za sekvestra odvetnik prof. Teobaldo Zennaro, ki ima pod nadzorstvom Vis. Komisariata vse pravice, podeljene po zakonu in s pravili družbenim organom za redno poslovanje. Za veljavnost poslov, ki segajo preko navadne uprave, je potrebna predhodna odobritev Vis. Komisariata za Ljubljansko pokrajino. Odločba št. 2 z dne 28. aprila je preklicana. Izbrise se postavljeni komisar inž. Enrico Raverta pok. Evzebija.

Obiščite umetniško razstavo Dremelj-Gaspari-Smerdu, ki je bila otvorjena v nedeljo v Jakopičevem paviljonu!

Občni zbori

»Slograd«, slovenska gradbena in industrijska d. d. v Ljubljani ima 20. redni občni zbor 12. avgusta ob poli 12. v poslovnih prostorih v Ljubljani, Vrtača 9. Delnice se morajo položiti 6 dni pred občnim zborom pri družbeni blagajni.

barva, plesira in kemično s n a s i obleke, klobuko, št. Škrobi in svetilolika sragee, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.